ל א מיי פי"ט מהלכות אישות הלכה כא קמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי צג סעיף ד וסימן קיב סעיף

:10 פ"ה מהלכות

י ב מיי פי ט מוסטע משון מלות הלכה ב סתג עשון לו טוש"ע ח"ת פ סעיף ח וסעיף עו ע"ש בהג"ה:

ד. ג מיי פיט תהלכות זכיה

ומתנה הלכה ו סמג עשין

פב טוש"ע חו"מ סי' רי סעיף א וסי' רנג סכ"ו וסכ"ז: ש ד מיי פ"ה מהלכות

לו טור שו"ע סי׳ רפ סעיף

רבינו גרשום

ממעט: אם תמצא לומר [בת אשתו] כיון אף על גב

דאינסבא אית לה וממעטא.

אלמנתו מהו שתמעט מי

אמרינן כיון דאילו אינסבא לית לה מזוני לא ממעט.

או דלמא כיון דהשתא אית

לה מזוני ממעט. אם תמצא

לומר כיון דאית לה מזוני

. (לא) ממעטא (אלמנתר) ובת

(לא) ממעטא (אלמנתון ובת אם אין שם אלא כדי שיעור מזונות של אחת איזו קודמת. מי אמרינן הואיל ובת אע"ג דמינסבא

אית לה קודמת לאלמנה.

או דלמא כיון דהשתא כי הדדי נינהו. וכ״ז שלא

כי הדדי נינהו. וכ"ז שלא נשאו קרובה דעתו דבעל טפי לאשתו מבתו בדין

. הוא דקדמה: פשוט מינייהו

. חדא. מכל הני בעייז דלעיל: אלמנתו תזון. משום דניחא לבעל שלא תזלזל אלמנתו והני נכסין מועטין נינהו:

מאי קאמר. כלומר מאי חשיבות לבן כאן הכא בנכסים מועטין יותר מבת שהבן מתרעם כלומר מפני

חשיבותי הפסדתי. אמר אביי לא בשביל שיהא

נקבה היא: נקבות דוחות אותו אצל הזכרים. שלא יזון אלא ישאל על הפתחים כשאר אחין דאיכא למימר

זכר הוא: מדקתני רישא

. דמתני' דזכרים דוחין אותו

אצל נקבות מכלל דשקיל

אצל נקבות מכלל לשקל במזונות כבת. והא קתני בהא מתני האומר אם ילדה אשתי זכר יטול מנה ילדה זכר נוטל מנה ואם

נקבה כו' ילדה טומטום נקבה כו' ידדה טומטום אינו נוטל כלום. אלמא דלא שקיל כלל: אמר אביי הא דקתני זכרים דוחין אותו אצל הנקבות. לאו

משום דשקיל מזונות אלא

משום דשקיל מזונות אלא דוחין אותו אצלן ולא יהבי ליה כלום דכי אויל הכא מדחי ליה ואי אזיל הכא מדחי ליה ואין לו כלום: לעולם אימא לך כלום: לעולם אימא לך

י. רישא דוחין אותו לנקבות

ויש לו מזונות. וסיפא דקתני ילדה טומטום אין לו כלום אתאן לרשב"ג

י דתנן במס׳ תמורה בפ׳

. כיצד מערימין על הבכור מבכרת שהיתה מעוברת אומר מה שבמעיה של זו אם זכר עולה ואם נקבה אם זכר שולה ואם נקבה

ונקבה הזכר יקרב עולה

ונקבה שלמים ילדה שני

ונקבה שלמים ילדה שני זכרים אחד מהן יקרב עולה והשני ימכר לחייבי עולה ודמי' חולין ילדה שתי נקבות אחת מהן תקרב שלמים והשניה תמכר

לחייבי שלמים ודמיה חוליז

וסכייז: ד מיי' פ״ה מהלכות נחלות הלכה ב סמג עשין

ז ב מייי

קמ:

בת אשתו מהו שתמעם בנכסים אלמנתו

מהו שתמעם בנכסים אלמנתו ובת אי זה

מהן קודמת אמר ליה זיל האידנא ותא

למחר כי אתא אמר ליה פשום מיהת חדא

של אמר רבי אבא אמר רבי אסי עשו 🕫

אלמנה אצל הבת כבת אצל האחין בנכסים

מועטין מה בת אצל אחין הבת ניזונת

והאחין ישאלו על הפתחים אף אלמנה

אצל הבת אלמנה ניזונת והבת תשאל על

הפתחים: אדמון אומר בשביל שאני זכר

הפסדתי וכו': מאי קאמר אמר אביי

הכי קאמר בשביל שאני זכר וראוי אני

לעסוק בתורה הפסדתי אמר ליה רבא אלא

מעתה מאן דעסיק בתורה הוא דירית דלא

עסיק בתורה לא ירית אלא אמר רבא הכי

קבון בשביל שאני זכר וראוי אני לירש

בנכסים מרובין הפסדתי בנכסים מועמין:

מתני בהניח בנים ובנות ומוממום בזמן

שהגכסים מרובין הזכרים דוחין אותו אצל

נקבות נכסים מועטין הנקבות דוחות אותו

אצל זכרים יהאומר אם יתלד אשתי זכר

יטול מנה ילדה זכר ישול מנה 6 נקבה

מאתים ילדה נקבה נומלת מאתים אם זכר

מנה אם נקבה מאתים וילדה זכר ונקבה זכר

נומל מנה נקבה נומלת מאתים ילדה מומטום אינו נומל אם אמר כל מה שתלד

אשתי ימול ה"ז ימול ואם אין שם יורש אלא הוא יורש את הכל: גמ' דוחין אותו

ושקיל כבת הא קתני סיפא ילדה מוממום אינו

נוטל אמר אביי דוחין אותו ואין לו ורבא

אמר ידוחין אותו ויש לו וסיפא אתאן

לרבן שמעון בן גמליאל יי(דתניא) יילדה

בת השתו מהו. את"ל בעל חוב ממעט ה"מ דאע"ג דאילו מיית אית ליה אבל בת אשתו דל"ל אי מייתא מי ממעטא: **אלמנתו ובת.** ואין כאן אלא מזון אחת מהן ושתיהן תובעות מזונות בתנאי כתובה הלכך מיבעי ליה כשיש בנים ובנות שיש כבר דין נכסים מועטין בשביל כיון דתרוייהו בתקנתא דרבנן אכלי איזו תקדום: ספשוע מיהא

חדא. אלמנתו ובת: מאי האמר. מאי יפוי כח יש לזכר במזונות במהום אחר יותר מנקבה דקאמר בשביל שאני זכר וזכותי גדול הפסדתי: מאן דעסיק כו'. כלומר מי שיש לו שני בנים אחד עוסק בתורה ואחד אינו עוסק וכי אבד זכותו בירושתו בשביל שאינו עוסק: (כ) ויפה כחי בנכסים מרובין. שאני יורש הכל אפילו מאה מנה ואין לנקבה כי אם מזונות: מתני' וטומטוס. אטוס אינו ניכר בו לא זכרות ולא נקבות וספק זכר ספה נהבה הוא (ג) ואיכא למ"ד נמי ספק בריה הוא ודוחין אותו ואין לו לא כוכר ולא כנקבה: הוכרים דוחין אותו. ליזון ולא לירש דאמרי ליה אייתי ראיה דוכר את ותירש עמנו לך אצל נקבות. ומיהו איכא למ״ד בגמרא דאפילו כנקבות לא שקיל דאינו לא זכר ולא נקבה והאי דנקט לישנא דוכרים דוחין היינו משום דבעי למישקל בזכרים להיות ידו על העליונה ואינהו דחו ליה מינייהו לומר לך אצל נקבות אע"פ שגם (ד) הנה ידחוהו: האומר אם ילדה כו'. מחלק נכסיו היה ומצוה לקיים דברי המת. א"נ בריא וזיכה לו ע"י אחר ואע"ג דאמר רב הונא המזכה לעובר לא קנה הא פרכינן לה ממתני׳ בגמרא [קמא:] ולא מתרך ליה: האומר ילדה אשתי זכר יטול מנה. אותו הזכר לכשיולד ואירע המעשה שילדה זכר נוטל כדקאמר אביו: נקבה מחתים. ובגת׳ [שם.] פריך למיתרא דברתא עדיפא ליה מברא: ה"ג אם זכר מנה אם נקבה מאתים וילדה זכר ונקבה זכר נוטל מנה נקבה נועלת מחתים. יש מפרשים שילדה שניהן ביחד הזכר והנקבה ויטול הזכר מנה והנהבה תטול

מאתים כדקאמר האב אם זכר מנה

אם נקבה מאתים ולאו מלתא היא

דמיחסרא גוביינא ואי מינסבא לית לה אבל לאלמנה אצל הבנים או אצל בנות לא רצו חכמים לתקן דין נכסים מועטים אצל האלמנה שלא רצו לעקר (ס) דין ירושה מן הבנים אצל האלמנה והשתא

> בנות אם ממעטא נמי אלמנה (הג"ה. וכן כתוב בתום' ותיוון האלמנה עם הבנות או דלמא כיון דאי מינסבא לית לה מזוני השתא נמי לית לה אלא הכל יהיה לבנות ואי ממעטא מ"מ לא תיזון האלמנה עמהן אלא (ו) עד שיבגרו הבנות. ע"כ הג"ה) והא דקאמר בסמוך דאלמנה אלל הבת אלמנה ניזונת והבת תשאל על הפתחים היינו שיש שם בנים עם הבנות שיש כאן דין נכסים מועטים אלל בנות א אבל אי ליתנהו לבנים לא מטול האלמנה כלום יותר [מהבת] ב והנ"ה. ולכחורה היה נרחה לפרש דאי ממעטין אין לבנים כלום כיון שאין שם עודף על מזונות אלמנה ובנות עד שיבגרו הבנות אבל אי לאו ממעטין ניזונות שלשתם אבל בתום׳ כתוב כאשר כתבתי בפנים. ע"כ הג"ה) ואור"י שכן משמע בירושלי כדקאמר התם אלמנה ובנות שתיהן שוות אלמנה ובנים שניהם שוים פירוש לענין מזונות ג אין האלמנה דוחה את הבנות ולא בנות דוחות את האלמנה ופעמים שהאלמנה דוחה את הבנות ע"י הבנים וכשם שדוחה האלמנה את הבנות ע"י הבנים כך דוחה את הבנים על ידי בנות כו" ויש לדקדק על לשון הירושלמי ומ״מ משמע

שרולה לומר כן: אלא מעתה מאן דעסיק באורייתא הוא דירית. ואף על פי דאמרינן לקמן (דף קמא.) מצוה לזון את הבנות וק"ו הבנים העוסקין באורייתה היינו ---. לענין דינא אין לחלק בין עסקי באורייתא ללא עסקי¹⁰: אלא באורייתא היינו לענין מצוה אבל

מוממום ואנדרוגינום רבן שמעון בן גמליאל אומר האין קדושה חלה עליהן מיתיבי מומטום יורש כבן וניזון כבת בשלמא לרבא יורש כבן בנכסים מועמין וניזון כבת בנכסים מרובין אלא

שהרי לא אמר האב אם ילדה זכר ונקבה ולא אסיק אדעתיה בלידת תאומים אלא הכי קאמר אם זכר מנה אם נקבה מאמים דמשמע אם זכר לבדו בלא נקבה או נקבה בלא זכר וכיון דהכי הוא לא יטול כלום הבן והבת אם נולדו תאומים כדאמרינן בגמרא וקמא:] והא זכר ונקבה לא קאמר שמא לא היה חפץ בלידת חאומים א"נ אין לידת תאומים בכלל אם זכר אם נקבה דמשמע אם זכר לבדו אם נקבה לבדה. אלא ה"פ האומר אם זכר ילדה אשתי יטול אותו העובר מנה אם נקבה ילדה אשתי תטול מאתים וילדה זכר ונקבה כלומר זכר או נקבה כדקאמר האב זכר נוטל מנה אם יולד זכר נקבה נוטלם מאמים אם יהיה העובר נקבה ולאשמועינן אתא שאילו לא פירש אלא אחד מהם כדקחני רישא או זכר בלא נקבה או נקבה בלא זכר וילדה אשחו מה שלא אמר לא יטול העובר כלום אלא השחא שגילה דעתו על לידת זכר ועל לידת נקבה כל מה שתלד האשה יטול בין זכר בין נקבה ומיהו אם ילדה זכר ונקבה תאומים לא יטלו כלום כדמוכח בגמרא וכדפרישית לעיל. כן נראה בעיני ועיקר: ילדה טומטום אינו נוטל. דבריה בפני עלמה חשיב ליה לא זכר ולא נקבה כדמפרש בגמרא: ה"ז יטול. הטומטום: ואם אין שם יורש אלא הוא. אותו הטומטום: יורש את הכל. ואף על גב דבריה הוא ה"מ היכא דאיכא בנים ובנות ודוחין אותו בנים אלל בנות והבנות אלל בנים ואין לו לא כבן ולא כבת כדאמר אביי בגמרא משום דבריה הוא אבל היכא דליכא יורש אלא הוא לא נפיק מכלל בן אין לו [במדבר מ] עיין עליו [לעיל קטו.] אם אין לו בת עיין עליה א"ינ משום דקרינא ביה הקרוב אליו ממשפחתו וירש אותה [במדבר שם]: בב" **ושקיל כבם.** בתמיה. דקתני דוחין אותו אלל נקבות ומשמע דשקיל מזונות כבת נקבה: והא קסני סיפא. גבי האומר אם ילדה אשמי כו' ילדה טומטום אינו נוטל לא כבן ולא כבת דבריה הוא ואינו לא זכר ולא נקבה וה"ה לענין ירושה: אמר אביי דוחין אוסו. אצל נקבות ואין לו עם נקבות שגם הן ידחוהו אצל זכרים: רבא אמר דוחין אוסו ויש לו. ממה נפשך דספק זכר ספק נקבה הוא ויטול כפחות שבהן דלא בריה הוא וסיפא דקתני נכסין מועטין נקבות דוחין אותו אצל זכרים על כרחין דוחין אותו ואין לו קאמר. וסיפא דמקשת לי מינה דחשיב ליה בריה אתאן לרשב"ג דתנן במסכת תמורה בפרק כילד מערימין [כד:] כיצד מערימין על הבכור מבכרת שהיתה מעוברת אומר מה שבמעיה של זו אם זכר עולה אם נקבה שלמים ילדה שני זכרים אחד מהם יקרב עולה והשני ימכר לחייבי עולה י ודמיהן חולין ילדה שתי נקבות אחת מהן תקרב שלמים והשניה תמכר לחייבי שלמים ודמיה חולין ילדה טומטום ואנדרוגינוס רבן שמעון בן גמליאל אומר אין קדושה חלה עליהן דבריה הוא דאינו לא זכר ולא נקבה והלכך לא יחול עליהן קדושת שלמים ועולה במעי אמן ולא קדושת בכור בפטירת רחם דלא קרינא ביה הזכר תקדיש [דברים טו] ומתניחין נמי דקתני ילדה טומטום אינו נוטל רשב"ג הוא דחשיב ליה בריה: מיסיבי טומטום יורש כבן וניזון כבת. מי שמת והניח נכסים: יורש כבן כו'. כדמפרש ואויל: בשלמא לרבא. דחשיב ליה ספק הכי פירושה בזמן שהנכסים מועטין יורש כבן כאחד מן הבנים שלא יטול כלום דכיון דספק הוא לא עדיף מבנים דשואלין על הפתחים שהנקבות דוחות אותו אצל הזכרים ואין לו דאמרי ליה אייתי ראיה דנקבה את ושקול כמונו: וניזון לבת בנכסים מרובין. ממה נפשך שהזכרים דוחין אותו אצל הנקבות ויש לו מזונות ממה נפשך כרבא:

 לסופות מג. ע"ש, צ) שס קח:, ג) ל"ל ילדה. רש"ל,
 ד) [ל"ל דתבן וע" חוס" יכמות פג: ד"ה לא לכל],
 סטומרה כד:, ו) [ודמיו חולין], ז) דוע"ע תוס' כתובות קח: ד"ה אמר רבאו

הגהות הב"ח (מ) במשנה יטול מנה אם זכר ויפה כחי בנכסים: (ג) ד"ה וטומטום וכו' ספק נקבה הול ודוחין אותו נקבה הול ודוחין אותו ויש לו כנקבה וליכל (מלן דלמת לאו ספק הוא אלא נריה הול: (ד) ד"ה הזכרים וכו' שגס הם ידחוהו: (ה) תד"ה (בע"ל) מי וכו' לט) יגו יון (פע מ) נפייום דין ירושה מן הבנים. נ"ב פי' אלא שניהם נזונים יחד: (ו) שם בהג"ה עד שיבגרו הבנות. נ"ב כך היה כתוב פי" בגליון וכך כונת בעל ההג"ה שמלא כך הפירוש בתוקפות ישנים ואח"כ כתב ולכאורה היה נראה כו' והוא מן ההג"ה הראשונה:

מוסף רש"י

עשו אלמנה אצל הכת. מי שמת והניח אלמנה ובת (כתובות מג.). בנכסים מרעטין. שאין צהן כדי פרנסת י"ב חודש וקתני הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים (כתובות מג.). מאי קאמר. אם בשביל שאני זכר הפסדתי משמע אם בשביל

מוסף תוספות

א. וכיון שהבת מתזנא בתקנתא דרבנן, חוזרת האלמנה ועוקרת הנכסים מן הבת דתקנת מזונות .ה'למנה עדיפא. ריטנ"ח. ראלמנה בו יפא. ליטל לו. ב. [ד]אין האלמנה עוקרת בתקנתה ירושת הבת, כשם שאינה עוקרת ירושת הבן. ריטב"א, ועיין ג. [ד]שניהם נזונין כשוה. ... , . שב הם נחבר בשוה. ל"ן, T. והכי פירושו דכשיש בן ובת ואלמנה הוא דאלמנה דוחה את הבנים ע״יהבנות.עס. ה. [ד]הכא שמת האב וירושתן קא שקלי מן התורה. תוס׳

> ילדה טומטום ואנדרוגינוס ילדה טומטום ואנדרוגינוס רשב"ג אומר אין קדושה חלה עליהן ולא יתן כלום. היה כיהן לא חק כום. היה נימי משום הכי אינו נוטל כלום. מאי טעמא מצי להתנות על בכור כל זמן שהוא במעי אמו משום דאין הבכור מתקדש אלא בשעת לידתו בפטר רחם. בשלמא רבא דאמר דוחין אותו ויש לו משום הכי קתני הכא דיורש כבן בנכסים מועטין. והבן בנכסי מועטין אין לו אלא ישאל על הפתחים ה"ג האי טומטום יורש באותה ירושה של בן דישאל על